ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

САМАРҚАНД ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

«ТАСДИҚЛАЙМАН»
Самарқанд давлат университети
Ўқув ишлари проректори проф.
А. Солеев

____
«___» ______________ 2020 й.

5111200-Ўзбек тили ва адабиёти бакалавриат таълим йўналишининг негизидаги

5А111201- Ўзбек тили ва адабиёти

магистратура мутахассисликларига кирувчилар учун махсус (ихтисослик) фанларидан

Д А С Т У Р

САМАРҚАНД – 2020 й

Аннотация

Дастур **5А111201-** ***Ўзбек тили ва адабиёти*** магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фанлар дастурлари бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг тафсиви ҳамда касбий комптенцияларига қўйиладиган талабларга мувофиқ, талабалар мажбурий ва танлов фанларини ўзлаштириши амалиётларни ўтиши ва натижада касбий фаолиятида зарур билим, кўникма ва малака комптенцияларини эгаллашини таъминловчи мазмунда **2020/2021** ўқув йилида тасдиқланган ўқув режасидаги асосий фанлар асосида тузилган.

ТУЗУВЧИЛАР:

Мирзаев И.М Сам ДУ Ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш методикаси кафедраси мудири, профессор.

Филология факультетининг 2020 йил 25 июндаги №10- сонли Кенгаши йиғилишида муҳокама қилинган ва тасдиқлашга тавсия этилган.

КИРИШ

5А111200 - Ўзбек тили ва адабиёти – педагогика соҳасидаги йўналиш бўлиб, у умумий ўрта таълим мактаблари ва ўрта махсус таълим муассасалари учун бакалавриат таълим йўналиши бўйича педагог кадрлар тайёрлаш жараёнида фойдаланиладиган фанлар, педагогик фаолият воситалари, усуллари, методлари;

- Самарқанд давлат университети ва бошка тармоқ илмий-тадқиқот институтларида мустақил тадқиқотчи сифатида илмий - педагогик тадқикот ишлари билан шуғулланиш;
- оммавий ахборот воситалари, давлат бошқаруви органлари, бошқа давлат ва нодавлат муассасаларида касбий фаолият юритиш каби комплекс масалалар мажмуасини қамраб олади.

5А111200 - Ўзбек тили ва адабиёти таълим йўналиши таълим мазмунини белгилаш тамойиллари ва мезонларига риоя этиш, ўқув материалларини танлаш ва тизимлаштиришга доир замонавий ёндашувларни ҳисобга олиш, ўқув материалларини моделлаштириш малакасига эга бўлиш;

-ўзбек тили ва адабиётини, унинг ўзига хос хусусиятлари, илмий-назарий, фалсафий-эстетик асосларини, замонавий таълим технологияларини чуқур ўзлаштириш;

- ўзбек тили ва адабиётининг бой имкониятларидан фойдалана олиш, бунинг учун ўз устида тинимсиз ишлаш, мустақил билим олиш кўникмаларини шакллантириш;

-Ватанга муҳаббат ва садоқат, умумбашарий қадриятларга ҳурмат руҳида шаклланиб бориш;

-кенг дунёкарашга эга бўлган ва мустақил фикрлайдиган маънавий етук мутахассис сифатида шаклланиш;

-ўзбек тили ва адабиётини ўқитишнинг самарали усулларини чуқур эгаллаши ва ундан фойдалана олиш кўникмаларига эга бўлишини назарда тутади.

5А111200 - Ўзбек тили ва адабиёти таълим йўналиши негизидаги **5А111201 - Ўзбек тили ва адабиёти** магистратура мутахассисликларига кирувчи талабалар учун таълим йўналиши ўқув режасига асосан 3 та ихтисослик фанлари бўйича: “ Адабий танқид тарихи”, “Навоийшунослик” ва “Дарсликлардан фойдаланиш методикаси” фанларидан тест саволлари шакллантирилган. Бу фанлар ўз негизида қамраб олинган маълумотлар қуйида батафсил келтирилган.

“АДАБИЙ ТАНҚИД ТАРИХИ” фани бўйича:

“Ўзбек адабий танқиди тарихи” фанида мунаққидлар, адиб-мунаққидларнинг фаолияти, адабий танқидчиликдаги жанрлар ва услублар масаласи тадқиқ қилиш орқали талабада танқидий қараш шакллантирилади. “Олий таълим муассасаларида ўзбек тили ва адабиёти фанини ўқитишнинг янги ва самарали методлари бўйича илмий изланишлар олиб бориш, илғор педагогик технологияларни кенг жорий этиш” борасида Юртбошимизнинг айтган фикрлари адабий танқид тарихини ўқитишда хам муҳим саналади ““Ўзбек адабий танқиди тарихи” фани адабиётнинг жамия ижтимоий ҳаётидаги ўрни, адабиётнинг маънавий-маърифий аҳамияти, мунаққидлар фаолияти ижодкорларнинг ўзига хос услуби каби тўғрисида маълумот беради. Талабалар бу фанни ўрганиш орқали адабий танқиднинг таркибий қисмлари, жанрлари тўғрисида маълумотга эга бўладилар.

Бадиий асарни тахлил қилиш учун йўлланма бериш, матн мохиятини аниқ ва изчил талқин қилиш, жахон адибий танқидчилигидаги ички имкониятни маълум адабий тур ҳамда жанрлар мисолида асослаб ўрганиш, умуман мутахассиснинг илмий-эстетик тафаккурини ошириш;

- адабий танқид тарихи бўйича назарий билимга эга бўлиш;

-адабиётшунослик методлари билан ижодий методнинг қиёсий жихатини ўргатиш;

- адабиёт тарихи, адабиёт назарияси билан танқид орасидаги муштаракликларни талқин қилиш;

-ўзбек адаиётшуносларининг илмий методларини аниқлашга ўргатиш;

-адабий бадиий ва илмий эстетик идрокни таҳлил ва тадқиқ этиш малакасини ҳосил қилиш.

“ДАРСЛИКЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ МЕТОДИКАСИ” фани бўйича:

Дарсликлардан фойдаланиш методикаси фани талабаларни назарий билимлар, амалий кўникмалар, фанга оид умумий ва хусусий ёндашувлар ҳамда касбий комптенцияни шакллантириш вазифаларини бажаради.

- дарсликлардан фойдаланиш методикаси ўқув фанини ўзлаштириш жараёнида амалга ошириладиган масалалар доирасида бакалавр:

-она тили ва адабиёт дарсликларининг таълим босқичларига кўра турлари;

-дарсликнинг тузилиши, таркиби ва мазмуни ҳақида тасаввурга эга бўлиши;

-умумий ўрта таълим мактабларининг она тили ва адабиёт дарсликлари мазмуни ва хусусиятлари;

-академик лицейлар " Ҳозирги ўзбек адабий тили" дарслиги мазмуни ҳакидаги билимларга ;

-таълим босқичларидаги дарсликлардаги материалларни узвийлик ва узлуксизлик тамойили асосида таҳлил қилиш кўникмаларига;

-дарсликлардан таълим жараёнида тўғри ва самарали фойдалана олиш малакасига эга бўлиши;

- дарслик ўқувчилар синф ишлари ва уй вазифаларини бажаришда фойдаланиш учун мўлжалланган асосий ўқув китоби эканлиги;

-дарслик яратишда таяниладиган дидактик тамойиллар;

-дарсликларнинг мазмунига қўйиладиган талаблар;

-дарсликларнинг методик жихатига қўйиладиган талаблар.

"НАВОИЙШУНОСЛИК" фани бўйича:

"Навоийшунослик" фани талабаларни назарий билимлар, амалий кўникмалар, фанга доир муаммоларга услубий ёндашув ҳамда илмий дунёкарашни шакллантириш вазифаларини бажаради.

-Алишер Навоийнинг феномени, шахсияти, ҳаёт йўли, тафаккур даҳоси, ўзбек тили ва адабиёти, миллат маданияти ривожига қўшган ҳиссаси, илмий ва ижодий фаолияти, ўзбек давлатчилиги ва маънавияти тарихида тутган ўрни ҳақида билимга эга бўлиши;

-Навоий асарларининг ўрганилиш тарихи, мазмун-моҳияти, адабий меросининг вазн ҳусусиятлари, жанрлар поэтикаси, хамсачилик ананаси, татаббуъ назира, тавр, мухтараъ ғазалларининг ўзига хос жихатлари;

-Навоий ижодида қўлланилган қофия унсурлари, бадиий санъатларнинг ҳосил бўлиш йўллари, мажоз тарихида ёзилган шеърларда қўлланилган илмий, диний, асотирий ва тасаввуфий истилоҳларни шарҳлаш, бадиий наср стилистикаси, рамз тимсол ва образлар моҳиятини англаш кўникмасига эга бўлиши.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекситон Республикаси Президентинг лавозимига кириш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлий палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқи. –Т.:"Ўзбекистон" НМИУ, 2016. -56 б.

2. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш-юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. Ўзбекситон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 24 йил йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маъруза 2016 йил 7 декабрь –Т.:"Ўзбекистон" НМИУ, 2016. -48 б.

3. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халкимиз билан бирга курамиз. –Т.: "Ўзбекистон" НМИУ, 2017. -488 б.

4. Аллаев К.Р электромеханические переходнодные процессы . –Т.:"Ўзбекистон" ТГТУ, 2008. -287 с. ил.

5. Valixo'jayev B O'zbek adabiyotshunosligi tarixi. . –T.:Cho'lpon NMIU 2012.

6. Rasulov A. Tanqid, tahlil, baholash. . –T.:Fan, 2006.

7.Nazarov B. va boshqalar. O'zbek adabiy tanqidchiligi tarixi. . –T. Cho'lpon NMIU 2012

8. Sirojiddinov Sh., Yusupova D., Davlatov O. Navoiyshunoslik. Darslik –T.:TAMADDUN, 2018.

9. Юсупова Д. Ўзбек мумтоз ва миллий уйғониш адабиёти (Алишер Навоий даври). Ўқув қўлланма. –Т.:TAMADDUN, 2016.

10. Сирожиддинов Ш. Алишер Навоий. Манбаларнинг киёсий – типологик, текстологик таҳлили. –Т.: Akademnashr, 2011.

11. Исоков Ё. Навоий поэтикаси –Т.: Фан, 1983

12. Комилов Н. Хизр чашмаси. –Т.: Маънавият,2005.

13. Комилов Н. Маънолоар оламига сафар. –Т.: TAMADDUN, 2016.

14. Алишер Навоий. Ғазаллар. Шарҳлар. –Т.: Камалак, 1991.

15. Хаккул И. Навоийга қайтиш. 2- китоб. –Т.: 2011.

16.Алишер Навоий: қомусий луғат. 1-2-жилдлар / Масъул муҳаррир Ш.Сирожиддинов. –Т.: Шарқ, 2016.

17. Қурбонов А. "Хамса" сарлавҳалари бадиияти. –Т.: "MERIYUS", 2016.

18. Алишер Навоий. Мукаммал асарлар тўплами. 20 жилдлик. 1-20 жилдлар. –Т.: Фан, 1987-2003.

19. Алишер Навоий.Тўла асарлар тўплами. 10 жилдлик. 1-10 жилдлар. –Т.: Ғафур Ғулом нашриёти, 2011.

20. Комилов Н. Тасаввуф. –Т.: Movarounnahr- O'zbekiston NMIY., 2009.

21. Хайитметов А. Навоий лирикаси.–Т.: O‘zbekiston, 2016.
22. Husanboyeva Q., Niyozmetova R. Adabiyot o‘qitish metodikasi. o'quv q o‘llanma. –T.: Innovatsiya-Ziyo. 2020.
23 Xolmanova Z., Yusupova T. O‘zbek tilini o‘qitish metodikasi. o‘quv qo‘llanma –T.: Navoiy universiteti, 2019.
24 Roziqov O. va b. Ona tili didaktikasi. –T.: Yangi asr avlodi, 2005.
25. G`ulomov A., Qodiriv M. va b. Ona tili o‘qitish metodikasi. –T.: Fan va texnologiyalar, 2012.
26. To‘xliyev B. Adabiyot o‘qitish metodikasi. o‘quv qo‘llanma. –T.: Alisher Navoiy nomidagi O‘zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2010.
27. To‘xliyev B., Inog`omova R., Abdulahatova R. Darsliklar bilan ishlash metodikasi. –T.: Nizomiy nomidagi TDPU, 2008.
28. To‘xliyev B., Niyozmetova R., Boltayeva I. Darsliklar ustida ishlash. –T.: Fan , 2007